

Factors Affecting Rearing Preschool Children of Grandparents Chaiphum Province

Jintaphon Rattanaon¹, Chanya Saungsanao², Panitan Grasung³
^{1,2,3} Health System Management,
Faculty of Allied Health Sciences, Pathum Thani University

Abstract: This research is a descriptive research in cross-sectional study Objectives: 1) To study the parenting of preschool children of grandparents chaiphum province 2) To study the knowledge of parenting for preschool children of grandparents chaiphum province 3) To study the attitude toward parenting of preschool children of grandparents chaiphum province 4) To study social support toward parenting of preschool children of grandparents, chaiphum province 5) To study relationship between personal factors namely gender, age, educational level, average monthly income, relationship in family, knowledge of parenting for preschool children, Attitudes towards parenting of preschool children and social support and parenting for preschool children of grandparents, chaiphum province 6) factors prediction of parenting behavior of preschool children of grandparents, Chaiphum province the sample group is grandparents, grandparents who are responsible for rearing preschool children. Multi-stage Random sampling, 390 people. Tools used in research are questionnaires consisting of six parts. Tool quality inspection by 6 experts to examine the content validity. and the appropriateness of the content (Content validity) Consistency Index (IOC) is equal 0.90. Knowledge of test the difficulty was 0.36 Discrimination 0.71 and confidence (Reliability) of the whole tool 0.954. Statistics used in data analysis descriptive statistics including the percentage (Frequency) average (Mean) Standard Deviation. Reference statistics using stepwise multiple regression analysis

The research results revealed that: The rearing preschool children the sample had a regular overall average score. ($\bar{x}=65.24$, S.D.=8.63), In terms of knowledge about rearing Preschool Children The sample most examples, the overall score As 53.10 percentage Attitude towards rearing preschool children the sample had a total mean score at the agree level. ($\bar{x}=32.83$, S.D.=2.68) family relationship were often graded averages score. ($\bar{x}=30.81$, S.D.=4.20) Social support average of all aspects moderate score. ($\bar{x}=43.59$, S.D.=6.15) factors for strength in the community family relationship, social support, and the level of education predictable 48.10 percent ($\beta=11.819$, SE=3.205, 3.688, $p < .01$) statistically significant that level .01 Recommendations for the results of studies that have been used in the preparation of activities Sending preschool children development to grandparents who care for children to implement in caring for preschool children who are grandparents and continuously to cared.

Keywords: Rearing, Preschool Children.

ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

จินตภรณ์ รัตนहन¹, จรรยา เสี่ยงเสนาะ², ปณิธาน กระสังข์³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ) คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3}อาจารย์, คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ 3) เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ 4) เพื่อศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สัมพันธภาพในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ทัศนคติที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ 6) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) คือ ปู่ ย่า ตา ยายที่ทำหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม(Questionnaire) จำนวน 6 ส่วน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผลสำเร็จรูป การตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 0.90 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจ จำแนกเท่ากับ 0.36, 0.71 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.954 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า

การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับเป็นประจำ (\bar{X} =65.24, S.D.=8.63) ด้านความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 53.10 ด้านทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย (\bar{X} =32.83, S.D.=2.68) สัมพันธภาพในครอบครัวต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับบ่อยครั้ง (\bar{X} = -30.81, S.D.= 4.20) แรงสนับสนุนทางสังคมต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 43.59, S.D.=6.15) สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมและระดับการศึกษา สามารถทำนายพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของ

ปู่ ย่า ตา ยาย ได้ร้อยละ 48.10 ($\beta=11.819$, $SE=3.205$, 3.688 , $p<.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะผลการศึกษาที่ได้ควรนำไปจัดทำแผนงานกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ให้ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ดูแลเด็กสนับสนุนให้เกิดการนำไปปฏิบัติในการดูแลเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย ได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: อบรมเลี้ยงดู, เด็กก่อนวัยเรียน

บทนำ

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กก่อนวัยเรียน การอบรมเลี้ยงดูเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กได้ดี เด็กวัยนี้ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเด็กก่อนวัยเรียนควรได้รับการพัฒนาที่ดีทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคม เด็กก่อนวัยเรียนเป็นช่วงวัยของการเรียนรู้และการวางรากฐานของชีวิตมนุษย์ที่สำคัญที่สุดควรมีการส่งเสริมให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจและตอบสนองความต้องการพื้นฐานจากคุณลักษณะตามวัยคำนึงถึงความพร้อมความต้องการและธรรมชาติของเด็กเพื่อให้มีพัฒนาการที่สมวัยมีบุคลิกภาพเหมาะสมและสุขภาพดีจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นหน้าที่สำคัญของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูในครอบครัว การอบรมเป็นการปลูกฝังสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้าน โดยพื้นฐานของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในช่วงวัยนี้ของชีวิตนั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการของมนุษย์ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถตามวัยของเด็กอย่างถูกต้อง ถูกเวลาและถูกวิธีการ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านเหมาะสมและพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพต่อไป (Sutham, N., 2016) การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการสมวัยกล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบส่งเสริมพัฒนาการจะส่งผลต่อระดับพัฒนาการมากกว่าผู้ปกครองที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบไม่ส่งเสริมพัฒนาการ ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูแบบไม่ส่งเสริมพัฒนาการจะส่งผลต่อระดับพัฒนาการของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าการเลี้ยงดูในรูปแบบการเลี้ยงดูแบบส่งเสริมพัฒนาการก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านตัวเด็ก ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ด้านตัวส่งผลกระทบต่ออารมณ์และบุคลิกภาพ ซึ่งขัดขวางการเรียนรู้ทำให้พัฒนาการด้านสติปัญญาและพัฒนาการด้านอื่น ๆ ล่าช้าด้วย (Yupadee, P.&, Sudapron)

ในประเทศไทยมีการสำรวจพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยกรมอนามัยด้วยแบบประเมินพัฒนาการเด็ก Denver II จำนวน 6 ครั้ง เริ่มจากปี พ.ศ. 2542, 2547, 2550, 2553, 2557 และ 2560 พบว่าสถานการณ์เด็กมีพัฒนาการสมวัยของเด็กปฐมวัยมีมีแนวโน้มลดลงที่ร้อยละ 71.7, 72.0, 67.7, 73.4, 72.0 และ 67.5 ตามลำดับ(จินตนา และคณะ, 2561) การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี มากกว่า 1 ใน 4 มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า ระดับปานกลางถึงรุนแรง ด้านการเคลื่อนไหว ภาษา ความฉลาด สังคมและการปรับตัว อีกทั้งสมองของเด็กในช่วงแรกของชีวิตมีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิตส่งผลต่อความสามารถการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านจริยธรรมและคุณธรรมที่ดี การศึกษาของนิตยา คชภักดี และคณะ (2557:394-359) กล่าวไว้ว่าการได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เป็นรากฐานของการพัฒนาพฤติกรรมของคนเก่งและดี แต่ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมตั้งแต่วัยเด็กจะส่งผลต่อพฤติกรรมในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว โรคเครียดหรืออาจจะมีผลการเรียนตกต่ำ เป็นต้น

ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาการในเด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญในทุกรอบครัวและสังคมไทยควรให้ความสนใจ ตระหนักถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก (Dougherty, et al., 2015: 30-1) จากการสำรวจที่ผ่านมา พบว่าโครงสร้างของครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงและแตกต่างไปจากอดีต ในขณะที่ครอบครัวข้ามรุ่นอย่างครอบครัวที่มีเด็กก่อนวัยเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายเพียงลำพัง(โดยพ่อแม่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วย) กลับมากขึ้นทำให้หน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาการและทักษะต่าง ๆ ของเด็กจึงไม่ใช่หน้าที่ของพ่อแม่ เหมือนเช่นในอดีต การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนจึงกลายเป็นหน้าที่ของสมาชิกคนที่ต้องทำหน้าที่แทนโดยบุคคลที่สำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่พบมาก ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย รองลงมาคือ ญาติผู้ใหญ่และคนอื่น ๆ ในครอบครัวและพบว่า ลักษณะของผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนมีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่แตกต่างกัน แม้ว่าการอบรมเลี้ยงดูโดยปู่ ย่า ตา ยายมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน (Geurts, T., van Tilburg, T., 2015: 336-340) และจากการศึกษาของ Jocelyn และคณะ (2015:884) พบว่า เด็กที่อบรมเลี้ยงดูโดยปู่ ย่า ตา ยาย มีโอกาสเกิดภาวะโภชนาการต่ำมากกว่า 1.4 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ซึ่งปัจจุบัน ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านจึงทำให้ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นบุคคลที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดูหลาน จากสถานการณ์การเลี้ยงหลานของปู่ ย่า ตา ยายและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับกรมอนามัยโดยใช้แบบประเมิน Denver II พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีแนวโน้มพัฒนาการสมวัยลดลง จากการสำรวจพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชัยภูมิ ปีพ.ศ 2556, 2557 พบว่า ด้านที่สงสัยว่าล่าช้ามากที่สุดคือ พัฒนาการด้านภาษา ร้อยละ 14.2, 20.2 พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัด

เล็ก ร้อยละ 3.6, 8.3 พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ร้อยละ 2.2, 5.7 (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ; 2556-2557) และในปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีเด็กอายุ 18, 30, 42 เดือน มีพัฒนาการไม่เหมาะสมกับวัย ร้อยละ 28.8, 18.61, 23.71 และพบว่า เด็กอายุ 48 เดือน ร้อยละ 44.21 ขาดการติดตามพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกรมอนามัย พ.ศ. 2558 พบว่า เด็กอายุ 0-3 ปี ร้อยละ 67.4 มีพัฒนาการไม่สมวัย และในสถานการณ์ภาพรวมเขตสุขภาพที่ 5 พัฒนาการเด็กปฐมวัย ในปี พ.ศ. 2560, 2561 และ 2562 ความครอบคลุมในการคัดกรอง ร้อยละ 80.5, 82.5 และ 89.5 (เป้าหมาย > ร้อยละ 90) พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 17.8, 19.7 และ 21.6 (เป้าหมาย > ร้อยละ 20) มีรายงานการศึกษาในระยะยาว พบว่า เด็กที่อยู่ในความดูแลของปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 37.3 ผู้เลี้ยงดูที่ไม่ใช่พ่อแม่ ร้อยละ 36.6 เด็กก่อนวัยเรียนไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยเรียน ร้อยละ 8.47 จากการสำรวจพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน ในจังหวัดชัยภูมิ ปีพ.ศ. 2561, 2562 ได้จำแนกตามอำเภอ ซึ่งพบว่า มี 5 อำเภอ มีเด็กก่อนวัยเรียนมีพัฒนาการล่าช้า 1) อำเภอหนองบัวระเหว ร้อยละ 19.06 2) อำเภอหนองบัวแดง ร้อยละ 20.22 3) อำเภอภักดีชุมพล ร้อยละ 21.59 4) อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ร้อยละ 21.79 5) อำเภอบำเหน็จณรงค์ ร้อยละ 22.19 และอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มี 1) อำเภอภูเขียว ร้อยละ 24.91 2) อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ร้อยละ 21.79 และ 3) อำเภอแก้งคร้อ ร้อยละ 24.95 ข้อมูลปัจจัยด้านประชากรและสังคมของผู้เลี้ยงดูที่น่าสนใจ คือ เด็กก่อนวัยเรียนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับการเลี้ยงดูจากมารดา ร้อยละ 48.6 จากปู่ ย่า ตา ยาย และบุคคลอื่น ร้อยละ 51.4 อาจเนื่องจากโครงสร้างครอบครัว การอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ โดยทิ้งลูกหลานไว้ที่บ้านให้ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูหลาน พบเห็นได้อย่างมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นคนรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย และข้ามไปเป็นคนในรุ่นหลาน โดยไม่มีสมาชิกที่เป็นรุ่นพ่อแม่ หรือที่เรียกกันว่า “ครอบครัวแห่วงกลาง” (skip generation family) (National Statistical Organization. (2015))

ข้อมูลจากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จังหวัดชัยภูมิเด็กก่อนวัยเรียนยิ่งโตพัฒนาการเด็กสมวัยยิ่งลดลงทำให้มีความเสี่ยงต่ออุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า จังหวัดชัยภูมียังมีการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย ค่อนข้างน้อยในจังหวัดชัยภูมิ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย ที่อบรมเลี้ยงดูหลานเพียงลำพังในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำข้อมูลที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนช่วยเหลือปู่ ย่า ตา ยาย ที่อบรมเลี้ยงดูหลานเพียงลำพัง ได้อย่างมีคุณภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สัมพันธภาพในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ทัศนคติที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ
6. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study) มีขอบเขตของการศึกษาเพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเป็นปู่ ย่า ตา ยาย ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 1-3 ปี ที่อาศัยในเขตอำเภอแก้งคร้อ อำเภอภูเขียวและอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6,428 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างปู่ ย่า ตา ยาย ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 1-3 ปี ที่อาศัยในเขตอำเภอแก้งคร้อ อำเภอภูเขียวและอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จำนวน 390 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากปู่ ย่า ตา ยายที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 1-3 ปี เป็นหลักโดยที่ไม่มีพ่อแม่อาศัยอยู่ด้วย

เกณฑ์การคัดกลุ่มเลือกตัวอย่างเข้าการศึกษา

1. ปู่ ย่า ตา ยายทำหน้าที่หลักดูแลเด็กอายุ 1-3 ปี มากกว่า 6 เดือน
2. ปู่ ย่า ตา ยายต้องเป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่การศึกษามาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน
3. ปู่ ย่า ตา ยายต้องไม่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือปัญหาด้านการสื่อสาร
4. ปู่ ย่า ตา ยายยินยอมเข้าร่วมในการศึกษา

เกณฑ์การคัดกลุ่มเลือกตัวอย่างออกการศึกษา

- ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยไม่อยู่ในพื้นที่หรือไม่สะดวกให้ข้อมูลในวันที่สัมภาษณ์

เกณฑ์บอกเลิกหรือยกเลิกการเข้าร่วมการศึกษา

- ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่เข้าร่วมโครงการในตอนแรกต่อมาต้องการออกหรือถอนตัวจากการเข้าร่วมงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
3. แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
4. แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
5. แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม
6. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
7. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลส่วนบุคคล สัมพันธภาพในครอบครัว ความรู้ ทัศนคติ แรงสนับสนุนทางสังคม การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.90 ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.36, 0.71 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่งัดนับได้เท่ากับ 0.954

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-59 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท สัมพันธภาพในครอบครัวของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ สัมพันธภาพในครอบครัวของปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ในระดับดี โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัวมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวของท่านมีการแสดงออกที่สื่อถึงความรักและความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ สมาชิกในครอบครัวของท่านมีการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระงานบ้านซึ่งกันและกัน และน้อยที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสทั้งดิ้งแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำต่อกัน

ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ อยู่ในระดับสูง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุด คือ ภาวะขาดสารอาหารส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้น้อยที่สุด คือ การปลูกฝังเรื่องการกล่าวคำขอบคุณหรือขอโทษ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม

ทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

ทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ อยู่ในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปู่ ย่า ตา ยายมีความมั่นใจว่าสามารถเลี้ยงหลานให้ดีได้ รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กต้องเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย และน้อยที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กแล้วเด็กไม่ได้ดีพ่อแม่อาจโทษว่าปู่ ย่า ตา ยายได้

แรงสนับสนุนทางสังคมของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

แรงสนับสนุนทางสังคมของปู่ ย่า ตา ยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เป็นประจำ คือ ลูกหลานให้ความเคารพนับถือและขี้อ้อนท่านเป็นแบบอย่าง รองลงมา คือ บุคคลรอบข้างทำให้ท่านรู้สึกสบายใจในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูหลาน และน้อยที่สุด คือ เมื่อมีความไม่สบายใจหรือท้อแท้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูหลานท่านสามารถระบายให้เพื่อนหรือคนในครอบครัวฟังได้ 2) ด้านการประเมินสุขภาพเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินสุขภาพเด็กปฏิบัติบ่อย ๆ คือ บุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านของท่านให้กำลังใจชื่นชมในการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานของท่าน รองลงมา คือ เมื่อมีข้อสงสัยเรื่องสุขภาพหรือมีความไม่สบายใจในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กท่านสามารถขอคำปรึกษาจากบุคคลในครอบครัวได้ และน้อยที่สุด คือ บุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้านแนะนำ และเตือนท่านในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูหลานในบางกรณี 3) ด้านข้อมูล-ข่าวสาร อยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูล ข่าวสารบางครั้ง คือ ท่านได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูจากบุคลากรทางการแพทย์ รองลงมา คือ ท่านมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูกับเพื่อนบ้านหรือบุคลากรทางการแพทย์ และน้อยที่สุด คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการอบรมเลี้ยงดูจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ด้านสิ่งของ การเงินและแรงงาน อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม 4) ด้านสิ่งของ การเงินและแรงงานเป็นประจำ คือ พ่อแม่ของหลานหรือบุคคลในครอบครัวให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายในการอบรมเลี้ยงดู รองลงมา คือ เมื่อท่านเจ็บป่วยพ่อแม่ของหลานหรือบุคคลในครอบครัวช่วยเหลือค่าใช้จ่ายการเข้ารับ

บริการที่สถานพยาบาล และน้อยที่สุด คือ เมื่อมีปัญหาหรือมีกิจใด ๆ ท่านสามารถพึ่งพาเพื่อนบ้านหรือบุคคลในครอบครัวได้

การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับเป็นประจำ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับเป็นประจำ โดยกลุ่มตัวอย่างให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายมีการปฏิบัติเป็นประจำ คือ ท่านดูแลให้หลานได้อาบน้ำ แปรงฟัน อย่างถูกวิธีอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งและฝึกให้หลานขับถ่ายสม่ำเสมอด้วยตนเอง รองลงมาคือ ท่านดูแลให้หลานได้รับยาตามแพทย์สั่งเมื่อหลานป่วย แม้หลานจะไม่ยอมกินยา และน้อยที่สุด คือ ท่านพาหลาน(หรือบอกให้ผู้อื่นพาหลาน)ไปตรวจสุขภาพและรับวัคซีนตามที่แพทย์นัด ด้านจิตใจ/อารมณ์ อยู่ในระดับเป็นประจำ โดยกลุ่มตัวอย่างให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ/อารมณ์ มีการปฏิบัติเป็นประจำคือ ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหลาน รองลงมา คือ ท่านปลอบโยนเมื่อหลานเสียใจหรือหวาดกลัว และน้อยที่สุด คือ ท่านชมเชยเมื่อหลานแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ด้านสังคม อยู่ในระดับบางครั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม มีการปฏิบัติเป็นประจำ คือ ท่านฝึกกฏกติกาง่าย ๆ ที่หลานต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร การทิ้งเศษขยะในถังขยะและการรอคอย รองลงมา คือ ท่านฝึกให้หลานช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน และน้อยที่สุด คือ ท่านจะลงโทษหรือดูว่า เมื่อหลานกระทำรุนแรงต่อเด็กคนอื่น ด้านสติปัญญา อยู่ในระดับเป็นประจำ โดยกลุ่มตัวอย่างให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา มีการปฏิบัติเป็นประจำ คือท่านสอนให้หลานท่อง ก-ข หรือ A-Z รองลงมา คือ ท่านสอนให้หลานวาดภาพที่มีความหมายต่าง ๆ เช่น รูปสัตว์ คนในครอบครัว และน้อยที่สุดคือ ท่านดูแลหลานเรื่องการดูรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสม

อภิปรายผล

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ในการอบรมเลี้ยงดูมี 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า ในภาพรวมระดับการอบรมเลี้ยงดู อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (\bar{X} = 17.38) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ/อารมณ์ (\bar{X} = 16.34) อยู่ในระดับเป็นประจำ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา (\bar{X} = 16.06) อยู่ในระดับเป็นประจำ และการอบรมเลี้ยงดูที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม (\bar{X} = 15.45)

1.1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ของปู่ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อยู่ในระดับเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา สติตภูมิ (2559) ที่ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลพรหมคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเกี่ยวกับผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เช่น การเล่นทราย การเล่นในบ้านจำลองได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกายเป็นอย่างดี และผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัสอย่างหลากหลายและเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา เทียนฉายและวรรณิ หุตะแพทย์ (2558) ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กอย่างหลัก 2 ด้านคือ 1. การดูแลด้านร่างกาย ครอบคลุมการดูแลกิจวัตรประจำวัน ทั้งเรื่องการกิน การนอน การเล่น เสื้อผ้า ความปลอดภัย 2. การดูแลด้านจิตใจ ครอบคลุมเรื่องการอบรมสั่งสอนและสอดคล้องกับการศึกษาของสมัย สิริทองถาวร (2561) กล่าวว่า เด็กปกติหรือเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า หากได้รับการส่งเสริมพัฒนาการหรือกระตุ้นพัฒนาการตามศักยภาพของเด็กจากผู้เลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างมีแบบแผนเด็กจะมีพัฒนาการดีขึ้น

1.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจ อยู่ในระดับเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิภา สติตภูมิ (2559) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลพรหมคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์/จิตใจมีความคาดหวังเกี่ยวกับผู้ดูแลเด็กเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าพบเพื่อปรึกษาและซักถามเพื่อปรึกษาและซักถามพฤติกรรมของเด็ก รองลงมา คือผู้ดูแลเด็กสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นแหล่งส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในท้องถิ่น

1.3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อยู่ในระดับบางครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของฉนิชาณี พันธุ์งาม (2560) พบว่า ระยะเวลาอยู่กับเด็กของผู้ดูแลสัมพันธ์กับการกระตุ้นพัฒนาการเด็กและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีวุฒิภาวะการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการเคลื่อนไหว การใช้ภาษา การปรับตัวเข้ากับสังคมและบุคคลรอบข้าง ดังนั้นบุคคลรอบข้างควรส่งเสริมพัฒนาการตามความสามารถที่เป็นอยู่ของเด็กในทุกด้าน (Gesell, 1954 อ้างถึงใน พิมพ์พรรณ กลั่นกลิ่น, 2561) การเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กก่อนและหลังได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ โดยใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี พบว่า คะแนนประเมินพัฒนาการของเด็กที่ได้รับการส่งเสริม

พัฒนาการโดยใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของ ปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อยู่ในระดับเป็นประจำ สอดคล้องกับการศึกษา ของณิชาณี พันธุ์งาน (2560) พบว่า ผู้ดูแลเด็กที่มีอายุ 0-5 ปี จังหวัดนครราชสีมา มีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเคลื่อนไหว 2) ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา 3) ด้านการเข้าใจภาษา 4) ด้านการใช้ภาษา และ 5) ด้านการช่วยเหลือตัวเองในภาพรวมมีระดับการกระตุ้น ร้อยละ 63.91 และสอดคล้องกับการศึกษาของอุดมลักษณ์ กุลพิจิตรและพัชราภรณ์ พุทธิกุล (2560) ด้านสติปัญญาพบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีการให้เด็กทำกิจกรรมค้นหา สำรวจเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอยู่เสมอ อ่านหนังสือให้เด็กฟังหรือจัดหาหนังสือให้เด็กตามวัย จัดหาของเล่นหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กเล่น ให้เด็กดูรายการโทรทัศน์ ให้เด็กเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยทำเป็นประจำ ยกเว้น ผู้เลี้ยงดูเด็กในจังหวัดขอนแก่นและปทุมธานี ที่ทำเป็นประจำเพียงพุดกับเด็ก ชักถามเด็กและตอบคำถามเด็ก

2. ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษาพบว่าปู่ ย่า ตา ยายที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ในระดับสูง โดยพบว่า ปู่ ย่า ตา ยายส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสามารถอ่านออก เขียนได้ ประกอบกับการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมยัง พบว่า มีหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ มีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มีการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ปู่ ย่า ตา ยายมีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทิมาพร สารากรและคณะ (2563) พบว่า ความรู้กับการปฏิบัติของผู้ดูแลหลักเพื่อการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็ก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .429, p < .001$)

3. ทักษะคิดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษา พบว่า ปู่ ย่า ตา ยาย มีทักษะคิดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุรศักดิ์ ภัคดี และรุจิรา ดวงสงค์ (2561) พบว่า ความรู้ของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.50 การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง อยู่ในระดับดี ร้อยละ 59.70 และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง พบว่า ความรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.346, p < 0.001$ และ $r = 0.309, p < 0.001$)

4. แรงสนับสนุนทางสังคมต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ

จากการศึกษา พบว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=43.59$, S.D.=6.15) จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ส่วนใหญ่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ การเงินและแรงงาน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 57.40 และแรงสนับสนุนทางสังคม ด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 51.50 สอดคล้อง ตามแนวคิดแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย และการศึกษาของวิวรรณ คล้ายคลึง (2560) พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในการทำบทบาทแม่ของย่า/ยายที่เลี้ยงดูหลานวัยขวบปีแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-.314$, $p<.01$) เนื่องจากเมื่อย่า/ยายได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในการสนับสนุนทางการเงิน การช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวันและการช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากสมาชิกในครอบครัวทำให้ย่า/ยาย ได้สามารถผ่อนคลายและรู้สึกได้รับการแบ่งเบาภาระ จากการที่ต้องเป็นผู้ดูแลหลานวัยขวบปีแรกเป็นหลักตลอด 24 ชั่วโมง

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สัมพันธภาพ ในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ทักษะคิดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนและแรงสนับสนุนทางสังคมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยายจังหวัดชัยภูมิ

สมมติฐานปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สัมพันธภาพในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ทักษะคิดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ก่อนวันเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เพศหญิง(ย่า ยาย) ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนเป็นหลัก ซึ่งบริบทในพื้นที่ชนบทเพศหญิง มีหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน

ด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยาย อายุอยู่ระหว่าง 50-59 ปี และอายุมีความใกล้เคียงกันส่งผลให้ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน

ด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถทำนายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 48.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาซึ่งสามารถอ่านออก เขียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจินตนา พัฒนพงษ์ศรี (2558) พบว่า ระดับการศึกษาของผู้อบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$ โดยผู้เลี้ยงดูเด็กที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวท./ปวส./ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ลูกจะมีพัฒนาการสมวัยสูงสุด ร้อยละ

78.8,77.7 ตามลำดับ ส่วนมารดาที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ลูกจะมีพัฒนาการสมวัยต่ำสุด ร้อยละ 62.2 มารดาหรือผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีการศึกษาสูงขึ้นมีโอกาสทำให้เข้าถึงองค์ความรู้ และมีช่องทางมากขึ้นในการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทั้งนี้ การที่บุคคลทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ได้รับการศึกษาจะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ ความเข้าใจย่อมนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยายมีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน รายได้มาจากบิดามารดาของเด็กและมีรายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกัน จึงถือว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพียงพอต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนเพราะเป็นพื้นที่ชนบทค่าครองชีพไม่ได้สูง

ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปู่ ย่า ตา ยายมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวส่งผลที่ดีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนได้ดี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดี (\bar{X} =30.81, S.D.=4.20) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกวินรัตน์ สุทธิสุนทรและคณะ (2560) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวไทยมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่ ลูก ญาติพี่น้อง ปู่ ย่า ตา ยายที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวไทยที่ครอบครัว 4 ประเด็น ได้แก่ การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว การพูดคุยปรึกษาหารือและการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่าง ๆ การแสดงออกซึ่งความรัก ความเอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา ใจและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างสัมพันธภาพในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56 และสอดคล้องกับการศึกษาของจิราพร ชมพิกุล (2552) พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวไทยวัดจากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกันและการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ มีสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นแบบสมดุล ร้อยละ 50.7 รองลงมา เป็นครอบครัวแบบระดับกลางก่อนไปทางสมดุล ร้อยละ 41.8 ในแต่ละภาคสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นแบบสมดุลและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าภาคอื่น ๆ ร้อยละ 65.10 สัมพันธภาพในครอบครัวแบบสุขชั่วพบได้น้อยมาก ซึ่งไม่พบเลยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ พบว่า ครอบครัวที่อยู่นอกเขตเทศบาลเป็นครอบครัวแบบสมดุลมากกว่าครอบครัวที่อยู่ในเขตเทศบาล

ด้านความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยายมีการศึกษาระดับประถมศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้ ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ด้านแรงสนับสนุนทางสังคมมีหน่วยงานเจ้าหน้าที่ให้

การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันและคะแนนด้านความรู้
อยู่ในระดับสูง

ดังนั้น ด้านความรู้ของปู่ ย่า ตา ยายจึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
ด้านทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน
ของปู่ ย่า ตา ยาย การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปู่ ย่า ตา ยายมีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ใน
ระดับเห็นด้วย ด้านแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา
ยาย ทำนายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 46.30 มีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 การศึกษาครั้งนี้พบว่า ปู่ ย่า ตา ยายได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ด้านสิ่งของ การเงินและแรงงาน ซึ่ง
ทำให้ปู่ ย่า ตา ยายมีกำลังใจที่ดีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนส่งผลทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่ง
สอดคล้องกับการศึกษาของ Srimon, R. (2015) พบว่า ยายที่เลี้ยงดูหลานของลูกสาววัยรุ่น จำนวน 440 คน มี
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ช่วยลดความในย่า/ยาย คะแนนอยู่ในระดับ $M =$
 9.73 , $SD = 3.15$ และสอดคล้องกับการศึกษาของวิวรรณา คล้ายคลึง (2563) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับความเครียดในการทำบทบาทแม่ของย่า/ยาย ที่เลี้ยงดูหลานวัยขวบปีแรก ผลการวิจัย พบว่า ย่า/ยายที่เลี้ยง
ดูหลานวัยขวบปีแรก มีความเครียดในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 36.00 ($n=36$) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเครียดในการทำบทบาทแม่ของย่า/ยายที่เลี้ยงดูหลาน ได้แก่
ความรู้สึกเป็นภาระด้านการเงิน ($r = .249$, $p < .05$) ความรู้สึกเป็นภาระด้านกิจวัตรประจำวัน ($r = .306$, $p <$
 $.01$) ความรู้สึกเป็นภาระด้านสุขภาพ ($r = .350$, $p < .01$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติกับความเครียดในการทำบทบาทแม่ของย่า/ยายที่เลี้ยงดูหลาน ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าต่อตนเองใน
การทำบทบาท ($r = -.266$, $p < .01$) และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ($r = -.314$, $p < .01$)

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมและทฤษฎีแรง
สนับสนุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู
เด็กก่อนวัยเรียนอายุ 1-3 ปีของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ
พฤติกรรมและทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมในการอธิบายการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน โดยจะได้รับ
ผลกระทบมาจากปัจจัยหลายระดับ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
สัมพันธภาพในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ก่อนวัยเรียนและปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม คือ ด้านอารมณ์ ด้านการประเมินสุขภาพเด็ก ด้านข้อมูล-
ข่าวสาร ด้านสิ่งของ การเงินและแรงงานเกี่ยวกับการอบรมดูแลเด็กก่อนวัยเรียน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย นั้นได้รับผลมาจากปัจจัยส่วนบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคมและระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

การศึกษาครั้งนี้สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม ระดับการศึกษาเป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน นำข้อมูลผลจากการศึกษาไปเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่แผนงานปฏิบัติในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ปู่ ย่า ตา ยายในพื้นที่ที่ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนมีความเข้าใจและส่งเสริมพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลทำให้พัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนเป็นไปตามเกณฑ์

2. ข้อเสนอแนะต่อบุคคลากรในการนำผลการศึกษาไปใช้

โดยนำผลการศึกษาที่ได้ไปเผยแพร่ในหน่วยงานในพื้นที่เพื่อนำไปจัดทำแผนงานกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ให้ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ดูแลเด็ก ได้เข้าร่วมกิจกรรมและนำไปปฏิบัติในการดูแลเด็กก่อนวัยเรียนที่ปู่ ย่า ตา ยาย ดูแลอยู่อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของปู่ ย่า ตา ยาย ในชุมชน ว่าชุมชนมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการช่วยปู่ ย่า ตา ยาย ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้ปู่ ย่า ตา ยาย มีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนและมีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่ช่วยให้ปู่ ย่า ตา ยาย นำไปส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละวัยให้เป็นไปตามเกณฑ์

บรรณานุกรม

กาญจนา เทียนลาย, และวรรณี หุตะแพทย์. (2558). สถานการณ์การเลี้ยงดูหลานในครัวเรือนข้ามรุ่นของ

ประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

กวินรัตน์ สุทธิสุขพันธ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวไทย. วารสารการบริหารท้องถิ่น, 10:151-168.

- จินตนา พัฒนพงศ์ธร และวันนิสาห์ แก้วแข็งขัน. (2561). รายงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ.2560. นนทบุรี: กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัยสำนักส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- จินตนา พัฒนพงศ์ธร, และชัชชนะ บุญสุวรรณ. (2558). การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปี2557. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- จันทิมา พิษสาร, จุฑามาศ โชติบาง และมาลี เอื้ออำนวย. (2563). ความรู้และการปฏิบัติของผู้ดูแลหลักเพื่อการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. พยาบาลสาร, 47(2), 1-11.
- จินตนา พัฒนพงศ์ธร, และชัชชนะ บุญสุวรรณ. (2558). การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ปี2557. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- จิราพร ชมพิกุล. (2552). สัมพันธภาพในครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณิชาณี พันธุ์งาม. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระตุ้นพัฒนาการเด็กในชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วารสารศูนย์ศูนย์อนามัยที่ 9: วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 11(25), 5-20.
- นิตยา คชภักดี. (2557). พัฒนาการเด็กและพฤติกรรมเด็ก. ใน นิรชา เรืองคารกานนท์, ทิพวรรณ ทรัพย์คุณาชัย, รวีวรรณ รุ่งไพบรวัลย์, และชาคริยา ชีเรนทร (บรรณาธิการ). ตำราพัฒนาการเด็กและพฤติกรรมเด็ก. (น.394-359). กรุงเทพมหานคร: บริษัทไฮลิสติกพับลิชชิง จำกัด.
- พิมพ์ภากรณ์ กลั่นกลิ่น. (2561). การพยาบาลเด็กเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ. เชียงใหม่: โครงการตำราคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภา สถิตภูมิ. (2559). ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลพรหมคีรี อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(1), 70-81.
- วิวรรณ คล้ายคลัง, วาณี เพ็ญ, และภัทรพร อรัญภาค. (2563). ความเครียดและความรู้สึกเป็นภาระของผู้สูงอายุที่ทำหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูหลาน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ปีที่ 21 ฉบับที่ 41 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563
- สมัย ศิริทองถาวร. (2561). การพัฒนาคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 63(1), 3-12.
- สุรศักดิ์ ภักดี และรุจิรา ดวงสงค์. (2561). ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับโรคฟันผุและการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วารสารโรงพยาบาลสกลนคร, 21(22), 186-193.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร และพัชราภรณ์ พุทธิกุล. (2560). การวิเคราะห์สถานการณ์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่และการนำเสนอนวัตกรรมเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัว. วารสารครุศาสตร์; 45(3): 188-205.

Department of Health, Bureau of Health Promotion. (2017). Survey of early childhood health report Nonthaburi: Nonthaburi: Department of Health. (in Thai).

Dougherty, T., Baron, S., Miller, K. (2015). **Female under-representation among philosophy majors: A of the hypotheses and a survey of the evidence.** Feminist Philosophy Quarterly: 1(1), 30-1.

Gesell, Arnold. (1954). **The First Five Years of life: A Guide to the Study of the Preschool Child.** New York: Harper.

Geurts, T., Van Tilburg, T.G., & Poortman, A. R. (2015). **The grandparent-grandchild relationship in childhood and adulthood:** A matter of continuation? Personal Relationships 19, 336-340.

National Statistical Organization. (2015). **Thailand multiple Indicator cluster survey.** In Bangkok: National Statistical Organization and UNICEF.

Srinon, R. (2015). **A causal model of well-being among grandmothers raising grandchildren of their adolescent daughters.** Doctoral Dissertation (PhD. in Nursing Science), Faculty of nursing, Burapha University.

Sutham, N. (2016). **Family, Child rearing and Development of Preschoolers in Thailand.** Journal of Public Health.,46(3), 36-50. (in Thai).

Yupadee, P.&, Sudapron, P. (2019). **Model of promoting language development in children Aged 2-4 years old by parents or caregivers:** A case study of Ban Ratchakhram child care center, Phranakhon Si Ayutthaya Province. J Nurs Sci 2016; 34(2): 34-44. (in Thai).